

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 296/2022-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou OLEXOVA VASILISIN s. r. o., Gorkého 6, Bratislava, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Zuzana Olexová, LL.M., proti uzneseniu Krajského súdu Košice č. k. 7To/109/2018 zo 14. marca 2019 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo 7/2020 z 25. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu Košice č. k. 7To/109/2018 zo 14. marca 2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo 7/2020 z 25. augusta 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.
3. Uznesenie Krajského súdu Košice č. k. 7To/109/2018 zo 14. marca 2019 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu Košice na ďalšie konanie.
4. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo 7/2020 z 25. augusta 2020 **zrušuje**.
5. Krajský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **580,70 eur** a zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
6. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. novembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy uzneseniami všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 6T/23/2016 z 26. júna 2018 uznal sťažovateľku vinnú zo zločinu únosu podľa § 209 ods. 1 Trestného zákona. Okresný súd jej uložil podľa § 209 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j) a § 38 ods. 2 a 3 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere troch rokov, ktorého výkon podľa § 49 ods. 1 písm. a) a § 51 ods. 1 a 2 Trestného zákona podmienenečne odložil na skúšobnú dobu dvoch rokov, počas ktorej uložil probačný dohľad nad správaním obvinenej. Zároveň jej podľa § 51 ods. 4 písm. j) Trestného zákona uložil povinnosť zúčastniť sa na psychologickom poradenstve.

3. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 7To/109/2018 zo 14. marca 2019 zamietol podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. i), písm. e) Trestného poriadku, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Z obsahu ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu krajského súdu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd vyabstrahoval dve argumentačné roviny namietajúce porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy), ktoré spolu súvisia a navzájom sa prelínajú.

5. V prvej argumentačnej rovine sťažovateľka namieta nesprávne právne posúdenie skutku tým, že súdy opomenuli vyhodnotiť existenciu okolnosti vylučujúcich protiprávnosť činu sťažovateľky zodpovedajúcich cieľom jej konania, ktorým bolo zabránenie sexuálneho obťažovania maloletou jej pestúnom a vypovedanie o tomto skutku maloletou pred zahraničnými orgánmi činnými v trestnom konaní za situácie, keď sťažovateľka disponovala vierohodnými indíciami nasvedčujúcimi o sexuálnom zneužívaní maloletej. Sťažovateľka namieta nezodpovedanie základných právnych otázok, či bol záujem maloletej ohrozený alebo nie, či sťažovateľka konala v záujme maloletej, aký to má dopad na kvalifikovanie jej činu a či mohla konať inak s porovnateľným výsledkom.

V prospech svojho tvrdenia o vylúčení protiprávnosti jej konania poukázala na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Juppala v. Fínsko (sťažnosť č. 18620/03).

6. V druhej argumentačnej rovine bezprostredne súvisiacej s predošlou argumentačnou rovinou sťažovateľka videla arbitrárnosť v absencii, resp. v nevyhodnotení dôkazov v jej prospech, v hodnotení dôkazov bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu (poukazujúc konkrétne na mnohé rozporuplné tvrdenia krajského súdu, ktoré nevyplynuli z dokazovania a ktoré krajský účelovo prekrúca), v extrémnom nesúlade právnych záverov s vykonanými skutkovými a právnymi zisteniami.

7. Sťažovateľka prezentuje aj námietku nestranného a nezákonného konajúceho súdu (porušenie čl. 48 ods. 1 ústavy) z dôvodu podania obžaloby prokurátorom, ktorý je synom predsedu krajského súdu, preto sa takýto odvolací súd nemôže javiť ako nestranný v očiach účastníkov konania a na podporu svojho tvrdenia poukazuje na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 16/00, IV. ÚS 38/09) a Európskeho súdu pre ľudské práva (Delcourt v. Belgicko z 17.1.1970)

8. Sťažovateľka namieta porušenie § 44 ods. 8 Trestného poriadku a práva na výkon obhajoby. Mala viac obhajcov, ktorí však neurčili, komu majú byť písomnosti doručované, preto mali byť doručované [REDAKOVANÉ] ako prvému zvolenému obhajcovi, pričom mu od obžaloby neboli doručované žiadne písomnosti, a to tak okresným súdom, krajským súdom a najvyšším súdom.

9. Sťažovateľka odôvodňuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume vo výške 10 000 eur mimoriadne závažným zásahom do jej práv, poukazujúc na jej úmysel úprimne pomôcť maloletej, ktorá bola sexuálne zneužívaná. Je takmer desať rokov traumatizovaná touto kauzou, čo sa negatívne odrazilo na jej zdravotnom stave i na vzťahoch s okolím.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, najvyššieho súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

10. Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení z 13. júna 2022 sa nestotožňuje s tvrdením sťažovateľky uvedeným v ústavnej sťažnosti a jej námietky považuje za nedôvodné. Námietky majú skutkový charakter, preto mali byť tieto námietky uplatnené najskôr formou podnetu strany v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý je oprávnený použiť iba minister spravodlivosti na podnet strany (§10 ods. 10 Trestného poriadku), ktorou je aj obvinená osoba alebo na iný podnet (§ 369 ods. 1 Trestného poriadku).

11. K tvrdeniu sťažovateľky týkajúcemu sa opomenutia súdu vyjadriť sa k základnej právnej otázke, či maloletá bola zneužívaná a aký to malo vplyv na závery súdu, predsedníčka krajského súdu uvádza, že uvedené tvrdenie nezodpovedá stavu veci, pretože okresný súd na hlavnom pojednávaní vykonal dokazovanie prečítaním podstatného obsahu vyšetrovacieho spisu vrátane uznesenia vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odporu kriminálnej polície č. k. ORP-2214/1-VYS-KE-2014 z 11. februára 2015, ktorým bolo zastavené trestné stíhanie vo veci zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť páchatel voči maloletej. Na uvedené poukázal aj krajský súd v napadnutom uznesení.

12. Predsedníčka krajského súdu sa ďalej vyjadrila, že rozhodnutie nevykazuje znaky arbitrárnosti, je dostatočne odôvodnené, zopakovala, že sťažovateľku nezbavuje trestnej zodpovednosti za stíhaný trestný čin tá skutočnosť, že neverila orgánom polície Slovenskej republiky. Napadnuté uznesenie spĺňa kritérium odôvodnenia súdneho rozhodnutia v opravnom konaní, ktoré má iba odpovedať na tie námietky, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodovanie o odvolaní a zostali sporné alebo súd nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia preskúmaného v odvolacom konaní.

13. K otázke zaujatosti sudcov krajského súdu uvádza, že táto otázka bola už riešená uznesením najvyššieho súdu č. k. 6Ndt/34/2018 z 9. januára 2019 a trestná vec krajskému súdu nebola odňatá. Rovnako aj v rámci dovolacieho konania bola otázka vylúčenia sudcov znovu posudzovaná najvyšším súdom a zaujatosť trestných súdov odvolacieho súdu nebola najvyšším súdom konštatovaná.

14. Za daných okolností považuje predsedníčka krajského súdu namiatané porušenie práv sťažovateľky za nedôvodné, a preto navrhuje sťažnosti sťažovateľky nevyhovieť. Zároveň súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, ak ústavný súd dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

15. Podpredsedníčka najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení z 8. júna 2022 prostredníctvom predsedu trestnoprávneho kolégia zotrúva na dôvodoch odmietnutia dovolania sťažovateľky, a to z dôvodov, ktoré boli zhrnuté v uznesení najvyššieho súdu. K právnej kvalifikácii skutku najvyšší súd uvádza, že túto vzhľadom na dôvody uvedené v rozhodnutiach súdu prvého a druhého stupňa považuje za správnu. Na základe uvedených dôvodov nepovažuje uvedenú sťažnosť za opodstatnenú, avšak rozhodnutie ponecháva na ústavný súd.

16. K ústavnej sťažnosti sa vyjadrila aj predsedníčka senátu a zároveň sudkyňa spravodajkyňa [REDAKOVANÉ] vo vyjadrení z 9. júna 2022, z obsahu ktorého vyplýva, že námietky sťažovateľky založené na odchýlnom hodnotení vykonaného dokazovania majú vo svojej podstate skutkový charakter, a ako také sú vylúčené z dovolacieho prieskumu iniciovaného obvineným. V nadväznosti na námietky sťažovateľky primerane poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 47/2014-III, čo sa týka možnosti posudzovania podmienok naplnenia okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu v dovolacom konaní. K tvrdeniu sťažovateľky o tom, že rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu vychádzajú zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený, mohla (mala) najprv iniciovať dovolanie ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky z dôvodov podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

17. K tvrdeniu sťažovateľky o opomenutí všeobecných súdov vyjadriť sa k základnej právnej otázke, či bol záujem maloletej ohrozený, čo bola zneužívaná, uvádza, že prvostupňový aj druhostupňový súd stručne, ale jasne vysvetlili, ako dospeli k záveru o naplnení všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu únosu podľa § 209 ods. 1 Trestného zákona. Súd prihlíadli aj na tvrdenie sťažovateľky o zneužívaní maloletej (s. 8 napadnutého rozsudku okresného súdu, s. 6 –7 napadnutého uznesenia krajského súdu).

18. Vo vzťahu k námietkam v bode 6 uznesenia ústavného súdu o prijatí na ďalšie konanie poukazuje v celom rozsahu na odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (s. 9 – 11) s tým, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie nie je záruka, že rozhodovanie bude spĺňať očakávania a predstavy strany konania.

III.3. Replika sťažovateľky:

19. Sťažovateľka vo svojej replike vyjadruje svoj nesúhlas so záverom dovolacieho súdu, že v posudzovanej veci dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), e) a i) Trestného poriadku nie sú zjavne splnené, keďže námietky majú skutkový charakter. Uvedené nie je pravda, keďže sťažovateľka namietala nesprávne právne posúdenie z dôvodu, že súd mal vyhodnotiť skutočnosť, že maloletá bola sexuálne zneužívaná pestúnom, tak, že nemožno aplikovať § 209 Trestného zákona, ktorý chráni pestúnov na výkon právomoci nad dieťaťom (s. 8 rozsudku okresného súdu), a tiež sa mal vysporiadať s návrhmi obžaloby na posúdenie dôvodov vylučujúcich protiprávnosť. K námietke nesprávneho právneho posúdenia sa vyjadrila iba podpredsedníčka najvyššieho súdu, ktorá v podstate uviedla, že sťažovateľka mala konať inak, únos možno realizovať aj so súhlasom obete, a tak právne posúdenie skutku trestného činu považuje za správne. Tým potvrdila, že právne posúdenie veci bolo predmetom dovolania, a preto nebol dôvod dovolanie odmietnuť. Sťažovateľka trvá na tom, že nebol zohľadnený záujem maloletej. Právo pestúna na výkon právomoci nad dieťaťom po jeho obvinení maloletou zo sexuálneho obťažovania nemôže byť chránený viac ako právo obete na pomoc a ochranu pred takýmto konaním, pričom boli dané minimálne dôvody vylučujúce protiprávnosť činu. Z tohto dôvodu zotrváva na podanej sťažnosti v celom rozsahu.

20. Sťažovateľka v ďalšom bode svojej repliky je toho názoru, že existujú dôvodné pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu pre ich pomer k osobe predsedu tohto súdu, ktorý ujmu osoby, ktorej sa úkon týka (prokurátor), by mohol vnímať ako ujmu vlastnú. Podľa názoru sťažovateľky nemožno súhlasiť s jeho tvrdením predsedu trestnoprávneho kolégia, podľa ktorého blízky rodinný pomer prokurátora a osoby služobne nadriadenej osobám sudcov, ktoré rozhodovali o veci, nie je dôvodom vylúčenia. Poukazujúc na zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a organizačný poriadok súdu, vyplýva, že predseda súdu je vedúci služobného úradu a z toho titulu zabezpečuje personálne záležitosti vo vzťahu k sudcom. Z toho vyplýva právomoc predsedu súdu v rámci štátno-zamestnaneckých vzťahov vypracovať platobné dekréty sudcov, rozhodovať vo veciach spojených so vznikom a skončením zamestnaneckého pomeru, ich preloženie, s dovolenkami, voľnom, organizáciou pracovného času a pod. Z tohto stavu vzťah predsedu súdu – služobne podriadený sudca nie je bežný kolegiálny pomer, ale ide o pomer služobnej podriadenosti a nadriadenosti, t. j. závislosti, keď predseda disponuje právomocami, ktoré majú dopad na sudcu daného súdu.

21. Sťažovateľka tiež poukazuje na nesprávne doručovanie písomnosti, ku ktorému sa zástupcovia najvyššieho súdu nevyjadrili.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

22. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústavnej pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov a písomností predložených ústavnému súdu, ako aj s prihliadnutím na predmet konania zrejme, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie, resp. hlbšie objasnenie veci.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu prednesených námietok sťažovateľky v rozsahu a z dôvodov, ktoré uviedla vo svojej ústavnej sťažnosti, zamerajúc svoju pozornosť na ústavnoprávne aspekty namietaných vád napadnutých uznesení. Ústavný súd tak preskúmal, či skutočnosti namietané sťažovateľkou v jej ústavnej sťažnosti majú oporu v spise, sú svojou povahou a intenzitou spôsobilé odobriť záver o porušení jej základných práv a následne privodiť kasačný zásah zo strany ústavného súdu.

24. Podstata navzájom súvisiacich a prelínajúcich sa námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy), práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) je založená na arbitrárnosti záverov napadnutého uznesenia krajského súdu a uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odmietol ňou podané dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, v súvislosti s tvrdeným nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku, a to nezohľadnením existencie okolností vylučujúcich protiprávnosť v súvislosti s vyvodením trestnej zodpovednosti sťažovateľky za trestný čin podľa § 209 Trestného zákona. Okrem tejto argumentačnej námietky sťažovateľka vidí arbitrárnosť aj v otázke vyhodnotenia dôkazov najmä v nevyhodnotení dôkazov v prospech sťažovateľky.

25. Ešte pred samotným posúdením relevantnej argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné pripomenúť, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti je postavený mimo sústavu všeobecných súdov a nie je ho možné považovať za ďalšiu opravnú inštanciu v systéme všeobecného systému. Ústavný súd nie je spravidla oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských práv a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

V.1. K namietanému porušeniu základného práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy), práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

26. Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa ani na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti. Kritériom na rozhodovanie

ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. k odopretiu základných práv alebo slobôd (m. m. IV. ÚS 238/07, III. ÚS 743/2017).

27. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 14/2012).

28. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

29. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020).

30. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný (pokiaľ je ústavne akceptovateľný), resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti. Posúdenie veci všeobecným súdom sa teda môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

31. Inými slovami, z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru v časti týkajúcej sa práva na spravodlivé konanie je nevyhnutné zohľadniť to, či námietka, na ktorú súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nedal odpoveď, bola pre daný prípad relevantná a či mohla mať vplyv na výsledok konania (Luka proti Rumunsku z 21. 7. 2009, sťažnosť č. 34197/02, bod 52). Ak je námietka pre výsledok konania rozhodujúca, vyžaduje si konkrétnu a jasnú odpoveď (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 30). Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k „odopretiu spravodlivosti“ (už citovaný Moreira Ferreira, bod 85; tiež rozsudok vo veci Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

32. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

33. Vadu ústavnoprávneho rozmeru má v tomto konkrétnom prípade zakladať skutočnosť, že všeobecné súdy v okolnostiach prejednávanej veci neposkytli sťažovateľke odpoveď na hlavné obhajobné argumenty, ktoré pred nimi uplatnila.

34. Ústavný súd aj v kontexte uvedených kritérií pristúpil k preskúmaniu sťažovateľkou prednesených námietok, a to v rámci argumentačných okruhov, ktoré vyplývajú z jej ústavnej sťažnosti.

V.1.1. Arbitrárnosť v kontexte nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu

35. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na svoju obranu v trestnom konaní pred všeobecnými súdmi spočívajúcu v tom, že maloletú odniesla do Francúzska na účel zabránenia ďalšiemu sexuálnemu zneužívaniu pestúnom a vyšetrovania tohto činu francúzskou políciou z dôvodu, že maloletá odmietala navštíviť orgány sociálnej kurately aj políciu v Slovenskej republike zo strachu pred pomstou pestúnov. Sťažovateľka v rámci svojej obhajoby v konaní pred všeobecnými súdmi poukazovala na to, že skutková podstata únosu nemôže byť naplnená, pokiaľ sa pestúni, ktorým zákon priznáva ochranu výkonu starostlivosti nad dieťaťom, dostali do konfliktu so zvereným dieťaťom. V prípade vážneho podozrenia, že pestúni dieťa zneužívajú, nemožno ochranu pestúnov povýšiť nad práva a ochranu dieťaťa, keďže to odporuje účelu zákona. Prvoradou úlohou pestúnov je chrániť záujem dieťaťa a pokiaľ porušia túto povinnosť, ochrana práva výkonu starostlivosti nad dieťaťom podľa § 209 Trestného zákona sa neaplikuje. V tejto súvislosti poukazovala na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Juppala v. Fínsko,

sťažnosť 18620/03. Súčasne v ústavnej sťažnosti namieta, že sa v konaní pred všeobecnými súdmi bránila tým, že z jej strany išlo také konanie, ktoré možno za prezentovaných špecifických okolností individuálneho prípadu podradiť pod okolnosti vylučujúce protiprávnosť, ktoré označila.

36. Podstata sťažnostnej námietky spočíva v tom, že rozhodnutia všeobecných súdov sú založené na nesprávnom právnom posúdení veci a vyznačujú sa nedostatočným odôvodnením. Uvedené námietky boli súčasne premietnuté v podanom odvolaní, dovolaní aj v ústavnej sťažnosti. Ústavný súd predmetnú námietku sťažovateľky (bod 5 a 6 tohto nálezu) vyhodnotil ako jej hlavný argument uplatnený počas celého trestného konania pred všeobecnými súdmi, ktorý potencionálne môže ovplyvniť jeho výsledok. Z tohto dôvodu ide o námietku, ktorú sú všeobecné súdy povinné skúmať obzvlášť prísne a dôkladne (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Wagner a J.M.W.L. proti Luxembursku z 28. 6. 2007, sťažnosť č. 76240/01, bod 96). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ďalej vyplýva, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby vnútroštátne súdy dostatočne jasne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, a to za súčasného rešpektovania práva na obhajobu (Hadjianastassiou proti Grécku zo 16. 12. 1992, sťažnosť č. 12945/87, bod 33). Aj keď vnútroštátne súdy nie sú povinné dať odpoveď na všetky im predložené námietky (rozsudok vo veci Van de Hurk proti Holandsku z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, bod 61), z rozhodnutia musí byť zrejmé, že sa zaoberali všetkými podstatnými otázkami prípadu (Boldea proti Rumunsku z 15. 2. 2007, sťažnosť č. 19997/02, bod 30) a že dali konkrétnu a jednoznačnú odpoveď na argumenty, ktoré sú pre výsledok prípadu rozhodujúce (rozsudok Veľkej komory vo veci Moreira Ferreira proti Portugalsku č. 2 z 11. 7. 2017, sťažnosť č. 19867/12, bod 84).

37. Ústavný súd tak v rámci preskúmania opodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti zameral pozornosť na preskúmanie odôvodnenia všeobecných súdov. Pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu ako odvolacieho súdu ústavný súd vychádzal aj z obsahu rozsudku okresného súdu v predmetnom konaní a to v súlade so svojím ustáleným právnym názorom, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok. Taktiež v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pri zamietnutí odvolania sa odvolací súd môže obmedziť i na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, sťažnosť č. 20772/92, body 59 – 60). Uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového súdu, ako aj druhostupňového súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

38. Z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Košice č. k. 6T 23/2016 z 26. júna 2018 tak vyplýva, že tento sa venuje hodnoteniu skutkových zistení vo dvoch odsekoch na s. 8 rozsudku. Podstatná časť tejto časti rozsudku okresného súdu je však koncipovaná skôr ako pokračovanie v referáte čiastkových zistení z vykonaného dokazovania a v rozhodnutí zjavne chýba pregnantné zhodnotenie všetkých dôkazov v prospech aj neprospech sťažovateľky. Argumentačná rovina v odôvodnení je veľmi plytká, selektívna, pričom súd sa v rozsudku v dostatočnej miere nevysporiadal s uplatnenou obranou obžalovanej po skutkovej ani právnej stránke.

39. Sťažovateľka obhajobné argumenty zopakovala aj v podanom odvolaní, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorým odvolanie obžalovanej zamietol podľa § 317 Trestného

poriadku. Z obsahu ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia je zjavné, že toto sa hodnoteniu dôkaznému stavu venuje síce podrobnejšie ako okresný súd, hlavné obhajobné argumenty obžalovanej však napriek tomu zostávajú adresne nevypočuté. Ani kontext rozhodnutia pritom nedáva možnosť porozumieť tomu, či sa nimi krajský súd nechcel zaoberať (lebo ich nepovažoval pre vec za podstatné) alebo sa nimi opomenul zaoberať.

40. Nedostatočné odôvodnenie rozsudku okresného súdu a uznesenia krajského súdu sťažovateľka napadla aj v podanom dovolaní, subsumujúc tieto výhrady pod dovolací dôvod podľa § 317 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení prednostne vyhradil k možnosti prehodnocovať skutkové závery súdov z dokazovania, čím v tejto súvislosti rozporoval možnosť uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na prípad sťažovateľky (s. 8 napadnutého uznesenia). Odpoveď sťažovateľke tak poskytol v rovine všeobecného odkazu na judikatórne východiská najvyššieho súdu, z ktorých má tento záver vyplývať. Rovnakú argumentáciu najvyšší súd na s. 8 napadnutého uznesenia použil aj vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorým sa sťažovateľka domáhala preskúmania právneho posúdenia jej konania ako niektorej z okolností vylučujúcej protiprávnosť.

41. Ústavný súd po preskúmaní veci konštatuje, že všeobecné súdy sa v odôvodnení svojich rozhodnutí vysporiadali so zrozumiteľne prednesenou obranou obžalovanej spôsobom, ktorý je v rámci základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a ľudského práva na spravodlivý proces nutné vyhodnotiť ako nedostatočný.

42. Ústavný súd v tejto súvislosti upozorňuje, že súdy odôvodnením svojho rozhodnutia majú viesť dialóg s účastníkmi konania. Zmysluplný, rozumný a vecný. Napriek tomu nie je spravidla náležité, aby sa od súdov očakávalo, že budú odpovedať na každý jeden argument, ktorý účastník v konaní použije, a rovnako ani to, že odpoveď bude formulovaná podľa ich predstáv a spôsobom či výrazovými prostriedkami, ktoré sami očakávajú. Každé rozhodnutie všeobecného súdu je nutné čítať s porozumením. Podobné nároky je však možné klásť aj na súdy. S porozumením musia vedieť rozlíšiť hlavné argumenty strán, ktoré vyčnievajú z ich zvyčajne vrstvenej obhajobnej argumentácie, a týmto venovať náležitú pozornosť. Tým má ústavný súd najmä na myslí učiniť zadosť § 168 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý normuje povinnosť súdov uviesť v odôvodnení svojho rozhodnutia, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu.

43. Z uvedenej zákonnej formulácie pritom zrozumiteľne vyplýva, že skutkové zistenia a úvahy súdu pri hodnotení dôkazov nie sú totožné procesnoprávne inštrumenty. Každý z nich má svoju osobitnú ontologickú podstatu, ktorá dotvára mozaiku procesných garancií práva na spravodlivý proces. Ustálenie skutkových zistení predstavuje takmer mechanickú činnosť súdu, ktorý z vykonaných dôkazov identifikuje jedinečný dejový priebeh, ktorý má svoj začiatok, priebeh a koniec. Ide teda o referát informácií, ktoré vyplývajú z jednotlivých dôkazov. Pre presvedčivosť a celkovú spravodlivosť rozhodnutia je však nemenej zásadné (dá sa povedať, že najpodstatnejšie, pozn.), ako súd hodnotí informácie zistené z vykonaných dôkazov. V hodnotiacich úvahách sa totiž

odkrýva vlastná myšlienková činnosť súdu, ktorá by mala byť v priamej príčinnej súvislosti s výrokovou časťou rozhodnutia. V nej súd strane konania spravidla oznamuje, čo z jednotlivých informácií pre neho vyplýva, čo jednotlivé informácie dokazujú, prečo niektoré informácie považuje za presvedčivé či vierohodné a iné nie, aký má postoj v kontexte zistených informácií k hlavným obhajobným argumentom obžalovaného, vlastnými úvahami hodnotí právne aspekty obrany obžalovaného a podobne. Ak súdy nevyužijú príležitosť presvedčiť obžalovaného vlastným hodnotením skutkových a právnych okolností trestnej veci, neposkytnú mu zvyčajne možnosť porozumieť ich rozhodnutiu. Ústavný súd v tomto ohľade zdôrazňuje, že v rámci ochrany základných práv a slobôd poskytuje ochranu tejto príležitosti (ako procesnej garancii spravodlivosti konania), nie jeho výsledku (pokiaľ tento nie je zjavným omylom či excesom).

44. Krajský súd si spolu s okresným súdom splnili už uvedené povinnosti nedostatočne. V podanom odvolaní obžalovaná zrozumiteľne pomenovala základné východiská svojej obrany voči odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu, na ktoré však nedostala náležitú odpoveď.

45. Ochranu mal sťažovateľke v tejto súvislosti poskytnúť aj najvyšší súd, keďže prednesené námietky sťažovateľky bolo možné subsumovať pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorému podľa novšej judikatúrnej línie ústavného súdu nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy, ale zodpovedá obhajobným právam v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd v zmysle svojej novšej judikatúry poukazuje na širšie chápanie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, u ktorého ide o prieskum obhajobného atribútu spravodlivého procesu, ktorý spočíva vo vyhodnení dovolacím súdom, či sa skôr konajúce súdy spoľahlivo a nearbitrárne vyrovnali v odôvodneniach svojich rozhodnutí s otázkou podstatnou pre rozhodnutie, čo zodpovedá obhajobným právam obvineného. Najvyšší súd hodnotí spôsobom vysporiadania sa s ňou v odôvodnení rozhodnutia (v konečnom dôsledku) odvolacím súdom (do úvahy sa berie komplex oboch rozhodnutí, a to preskúmaného a prieskumného, resp. druhostupňového). Na odobrenie záverov skôr konajúcich súdov musí ísť o vyrovnanie sa s dotknutou otázkou udržateľným spôsobom. Dovolací súd nemusí nevyhnutne dospieť k rovnakému spôsobu vyriešenia tejto otázky (stotožniť sa s obsahom a rozsahom vlastnej úvahy skôr konajúceho súdu, taká úvaha však musí byť v odôvodnení relevantne prítomná). V tom je paralela s posudzovaním predmetných okolností ústavným súdom (keď ochrancom ústavnosti je aj všeobecný, najmä najvyšší súd).

45.1. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že potreba vyrovnanie sa v odôvodnení ním preskúmaného rozhodnutia s obranou obžalovaného či jeho dôkaznými návrhmi je otázka odlišná od otázky samotného pre/hodnotenia dôkazov, ktoré [primárne z dôvodu takého zákazu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] nie je predmetom dovolacieho konania okrem dovolania ministra spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku tak, ako to zodpovedá použiteľnej judikatúre (rozhodnutia a stanoviská 7/2011, 116/2014, 14/2015, 43/2018). Úlohou najvyššieho súdu nie je v tomto ohľade nanovo preskúmať hodnotenie dôkazov všeobecnými súdmi v pôvodnom konaní a kontrole podrobovať správnosť skutkových zistení z nich vyplývajúcich, ale preskúmať jednu z procesných garancií práva na spravodlivý proces spočívajúcu v riadnom odôvodnení súdneho rozhodnutia. Preskúmanie logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je nepochybne súčasťou posudzovania práva na spravodlivý proces. Za náležité tak možno označiť očakávanie strán konania, že najvyšší súd

v dovolacom konaní pri dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku preskúma, či súdy poskytli náležitú a riadne odôvodnenú odpoveď na zásadné argumenty strán konania, nie je jeho úlohou ale učiniť záver, či tieto skutkové závery boli správne alebo nie. Jedine tak sa totiž možno hovoriť o plnohodnotnej možnosti na prípravu a realizáciu obhajoby v trestnom konaní.

45.2. Ústavný súd už rovnako vyslovil, že pri hodnotení rozhodnutia súdu nižšieho stupňa dovolacím súdom nie je prekážkou ani § 371 ods. 7 Trestného poriadku, ktorý pokrýva nemožnosť atakovania (len) odôvodnenia rozhodnutia bez smerovania k odlišnému rozhodnutiu vo veci samej (výrokom dovolaním napadnutého rozhodnutia). Naznačený prístup si bude potrebné aj vzhľadom na vývoj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva zo strany najvyššieho súdu osvojiť (porov. IV. ÚS 546/2020).

46. Vzhľadom na už predstreté úvahy ústavný súd konštatuje, že krajský súd a najvyšší súd vo svojom napadnutom uznesení neposkytli odpoveď na sťažovateľkou nastolené otázky, ktoré boli pre daný prípad relevantné a mohli mať vplyv na výsledok konania (Luka proti Rumunsku z 21.7.2009, sťažnosť č. 34197/02, bod 52) a na ktorú sa žiadala konkrétna a vyčerpávajúca odpoveď (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 30). Bez zohľadnenia tejto skutočnosti nie je možné vykonať komplexné ústavnoprávne posúdenie spravodlivosti trestného konania ako celku vo vzťahu k sťažovateľkiným výhradám uvedeným v ústavnej sťažnosti. Ústavný súd sa tak po dôkladnom preskúmaní odôvodnenia napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov konštatuje, že sledovanú skutočnosť sa vzhľadom na ich obsah nepodarilo posúdiť pre absenciu relevantného odôvodnenia. K posúdeniu celkovej spravodlivosti trestného konania v preskúmanom prípade tak v zmysle uvedených kritérií nebolo možné pristúpiť.

47. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky nemôže a nesmie nahradzovať právomoc všeobecných súdov a sám vyhľadávať skutočnosti a dôkazy, ktoré môžu či nemusia byť obsiahnuté v súdnom spise a ktoré sa nepremietli do ich rozhodnutí. V prípade zistenia, že niektorá z uplatnených námietok, ktorá mohla byť relevantná pre samotné rozhodnutie vo veci, nebola zo strany všeobecných súdov náležitým spôsobom zohľadnená a reflektovaná, musí ústavný súd napádané rozhodnutie zrušiť a umožniť všeobecnému súdu vysporiadať sa s predmetnou námietkou a argumentáciou sťažovateľa v rámci jemu zákonom zverenej právomoci (m. m. I. ÚS 292/2020).

48. Vo vzťahu k právnym záverom odôvodňujúcim výrok rozsudku o vine sa žiada osobitne akcentovať, že tento musí byť výrazom celkom jednoznačného, žiadne dôvodné pochybnosti nevzbudzujúceho záveru, že sa práve obžalovaný dopustil skutku uvedeného vo výroku rozsudku, že tento skutok vykazuje znaky niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti trestného zákona, a to v spojení so znakmi všeobecnej časti (III. ÚS 25/06), čo v konkrétnom prípade v prípade nenastalo.

49. Ústavný súd už v minulosti rozhodol, že keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom, resp. mimoriadnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 402/08). Úlohou ústavného súdu

nie je pritom skúmať, či na zásadné argumenty sťažovateľky bola zo strany krajského súdu, prípadne najvyššieho súdu poskytnutá vecne správna odpoveď, ale či nastolené otázky relevantného charakteru krajský súd zodpovedal a ak áno, či odpoveď mala dostatočne vyčerpávajúci charakter (III. ÚS 44/2011). Z uvedeného vyplýva, že nestačí, ak súd na argument účastníka konania zareaguje, ale vyrovná sa s ním nedostatočne. O túto situáciu ide aj v preskúvanom prípade.

50. Ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou v tejto veci nebolo posúdiť vinu sťažovateľky, ale preveriť, či skutočnosti uvedené v napadnutých rozhodnutiach dávajú dostatočný záver pre výroky v nich obsiahnuté. Bude preto úlohou krajského súdu vysporiadať sa dostatočným a presvedčivým spôsobom so všetkými relevantnými námietkami sťažovateľky, a to v rozsahu a spôsobom, ktorý vyplýva z tohto nálezu ústavného súdu.

V.1.2. K námietke nezákonného sudcu

51. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku sťažovateľka (spolu s podaným odvolaním) vzniesla námietku zaujatosti proti krajskému súdu a proti všetkým sudcom krajského súdu na pozadí príbuzenského pomeru medzi prokurátorom, ktorý podal obžalobu v jej trestnom konaní, a predsedom krajského súdu, na ktorom sa konalo v jej trestnej veci. Zásadný význam má v tejto súvislosti uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 Ndt 34/2018 z 9. januára 2019, ktorým o námietke zaujatosti sťažovateľky rozhodol tak, že podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku sa trestná vec sťažovateľky vedená na krajskom súde pod sp. zn. 6 T/23/2016 tomuto súdu neodníma (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu o námietke zaujatosti“). Ústavný súd ďalej zistil, že sťažovateľka sa obrátila na ústavný súd s ústavnou sťažnosťou proti predmetnému uzneseniu najvyššieho súdu o námietke zaujatosti, ktorý ju odmietol z procesných dôvodov uznesením č. k. I. ÚS 10/2020 z 15. januára 2020.

52. Na základe uvedených východísk ústavný súd posudzoval, či sa najvyšší súd v napadnutom uznesení najvyššieho súdu v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku vysporiadal s námietkou sťažovateľky adekvátne a preskúmateľne, keďže vo svojom odôvodnení „len“ poukazuje na už vyslovené závery uznesenia najvyššieho súdu o námietke zaujatosti.

53. Ústavný súd zhodnotil, že právne závery najvyššieho súdu týkajúce sa dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku sú ústavne udržateľné aj napriek odkazu na predmetné uznesenie najvyššieho súdu o námietke zaujatosti a veľmi stručnému, avšak v okolnostiach prerokovanej veci zrozumiteľnému odôvodneniu predmetnej časti napadnutého uznesenia. Z tvrdení sťažovateľky v dovolaní alebo v ústavnej sťažnosti nevyplývajú žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť porušenie namietaného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Ústavný súd súhlasí so záverom najvyššieho súdu v predmetnej časti, že takýto príbuzenský vzťah *ipso facto* nenapĺňa námietku zaujatosti všetkých sudcov ani sudcov trestnoprávneho úseku a tiež sudcov – členov senátu, ktorému bola vec prostredníctvom elektronickej podateľne náhodným spôsobom pridelená. V tomto prípade, odhliadnuc od stručného odôvodnenia s poukazom na predmetné uznesenie o námietkach zaujatosti, námietky sťažovateľky neboli spôsobilé z ústavnoprávneho hľadiska spochybniť závery, na ktorých je založené právne posúdenie napadnutého rozhodnutia.

54. Z už uvedených dôvodov tak ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

V.1.3. K námietke nedoručenia písomností advokátovi v kontexte porušenia práva na obhajobu

55. Ústavný súd sa vyjadruje aj k námietke sťažovateľky, podľa ktorej všeobecné súdy (prvostupňový, odvolací a dovolací) nedoručili rozhodnutia vo veci samej [REDAKOVANÉ] ako prvému zvolenému obhajcovi, čím bol porušený zákon (§ 44 ods. 8 Trestného poriadku) a právo sťažovateľky na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy). Je potrebné tiež uviesť, že v argumentácii sťažovateľky vo vzťahu k tvrdenému porušeniu jej práv v tejto časti ústavnej sťažnosti chýbajú právne významné elementy. Tvrdí iba, že keďže obhajcovia neurčili, komu majú byť písomnosti doručované, mali byť doručované [REDAKOVANÉ] ako prvému zvolenému obhajcovi, čo sa nestalo. V sťažnosti ani náznakom neuviedla, aký negatívny vplyv malo uvedené porušenie zákona na samotnú realizáciu jej práva na obhajobu. Samotné nedoručenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov prvému zvolenému obhajcovi v prípade, ak nebol určený žiaden z obhajcov podľa § 44 ods. 8 Trestného poriadku druhej vety, a v prípade, ak bola písomnosť preukázateľne doručená ďalšiemu obhajcovi, nemožno považovať za právne významnú udalosť z pohľadu ústavnej ochrany základného práva na obhajobu. Vo vzťahu k úspešnému namietaniu porušenia základných práv nepostačuje tvrdenie, že obhajcovi nebolo doručené rozhodnutie, ak zároveň sťažovateľka neoznačila žiadne reálne negatívne dôsledky a dopady takéhoto postupu, ktoré by boli spôsobilé zasiahnuť do jeho základných práv (mutatis mutandis III. ÚS 637/2015).

56. Z uvedených dôvod ani tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd nevyhovel.

VI.

Primerané finančné zadosťučinenie

57. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti navrhla priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur. Z čl. 127 ods. 3 ústavy vyplýva, že finančné zadosťučinenie ústavný súd môže, ale nemusí priznať. Takéto zadosťučinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a dovrieť ochranu porušeného základného práva iným ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08, III. ÚS 623/2017).

58. Podľa názoru ústavného súdu je ochrana základných práv sťažovateľky účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnuté uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd požadované finančné zadosťučinenie nepriznal.

VII.

Trovy konania

59. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 580,70 eur.

60. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený

v roku 2022 je 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 (replika k vyjadreniam k vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu).

61. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu